9

*DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA*

DE

# RAVCITATE

*QVAM*

PRAESIDE

D. IOANNE HENRICO SCHVLZE

MEDICINAE ELOQVENTIAE ANTIQVITATVM ET PHILOSOPHIAE PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO

ACADEMIARVM IMPERIALIVM NATVRAE CVRIOSORVM ET PETRIPOLITANAE VT ET REGIAE SCIENTIARVM SOCIETATIS BEROLINENSIS SODALE

## PRO GRADV DOCTORIS

*Ad d. Mart. MDCCXL.*

PVBLICE DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS

FRIDERICVS IOAN. ENGELBRECHT

STOLPA-POMERANVS.

*HALAE MAGDEBVRGICAE*

Litteris IOAN. CHRIST. HILLIGERI, Acad. Typogr.

Q. B. F. Q. V.

# DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA. DE RAVCITATE.

## PROOEMIVM.

A medicina non ſolum clinicos, qui graues periculoſosque morbos in lecto decumbentes perferunt, opem exſpectare & efflagitare; verum illos etiam, qui cetera ſatis bene valentes obambulant, & tantum in aliqua actione cum facilitate edenda offendunt: rem puto eſſe notiſſimam & quotidianis exemplis comprobatam. Non enim ſolum viuere & valere mortales optant, ſed quantum fieri poteſt, optime valere, & nullo incommodo, quod vel ſibi vel aliis moleſtiam pariat, detineri. Quam late id deſiderium pateat, diſcimus illorum exemplo, qui ſe ſæpius exigui incommodi cauſa, quod ſæpe tantum in opinione hominum conſiſtebat, medicinam pollicitis hominibus non tam curandos, quam cruciandos & excarnificandos tandemque perdendos

dendos committunt: aut dum ipſi nimium ſibi fidunt, adhibitis euporiſtis periculum ſibi præſentiſſimum adducunt. Sic memini iuuenis verrucularum in manu pertæſi, qui, dum ſui ipſius medicus eſſe cupiebat, periculoſam inflammationem totius brachii attrahebat: & feminæ honeſtæ, quæ quidem non ſua ſponte, ſed multis perſuaſionibus adducta, verrucam in facie empirico tollendam permittebat, vnde cancroſum vlcus multorum annorum decurſu moleſtiſſimum tandemque funeſtum reportabat. Quis non horreſcit vbi apud CELSVM, ceteroſque veteres, legit carnificinas priſcas, quibus pituitæ ex oculo fluxum cohibere tentauerunt, hypoſpathiſmum, periſcyphiſmum & angiologiam, cruentiſſimas operationes, totque inuſtiones eodem fine inſtitutas, contra omnem ſanam rationem. Aut quis Romanorum imperatorem non miratur, crus varicoſum chirurgo præbentem, vt ſub cute reſectas & ſeparatas dilatationes venæ exſcinderet: idque tanta conſtantia perferentem, vt nec vnico ſuſpirio dolorem ſentire ſe teſtaretur, neque vlli tenendum ſe ſub tantis tamque longis cruciatibus permitteret. Quamquam magnitudo illorum conſtantiam duriſſimi viri expugnauit,

vt,

vt, altero crure abſoluto, mallet alterum cum ſuis varicibus geſtare, quam tantorum dolorum pretio liberationem plenam emere. Non minus admiratione dignum videtur viri cuiusdam honorati propoſitum, qui cum rheda euerſa vtrumque crus infeliciter fregiſſet, & curatus, cum aliqua deformitate, inceſſui tamen nihil officiente, fuiſſet, maluit ſe cum curifragii noui conditione alii chirurgo curandum ſubiicere, quam tantulum incommodum perferre. Tanto minus videtur feminis, in quibus cura venuſtatis omnem aliam conſiderationem ſubinde vincit, vitio vertendum, ſi, per tenuem faciei ſuæ cuticulam tranſparentes ephelidas fugaturæ, etiam præmonitæ de periculo, adhibent mercurialibus ſolutionibus imprægnatas aquas ſmecticas: ſcilicet minus graue ducentes ſi edentulæ fiant, quum illud vitium appoſitiis dentibus affabre factis tegere norint, hoc autem, quod putant omnes oculos arbitrari, intolerabile iudicent. Non dabo plura exempla ſollicitati medicorum ſtudii etiam in rebus, quæ nullius aut exigui momenti videbantur. Hæc autem præfari volui, vbi de raucitate diſſerere paratus, videri aliquibus potero, quod leue ſymptoma, & vix dignum medici cura, di-

mittere potuiſſem, & induſtriam potius exercere debuiſſem in aliquo maioris momenti. Si vero cogitare voluerint, quam multis vox rauca maximum incommodum afferat, ſi id vitæ genus habeant, vbi clara & ſonora maxime requiritur, vt ſunt concionatores, & quicunque ſæpe ad multos auditores ſermonem officii cauſa facere debent: intelligent vtique non eſſe hoc argumentum tractatione accuratiore indignum. Atque vtinam mihi contingat illam ita elaboratam dare, vt beneuoli lectoris exſpectationi ſatisfaciat.

§. I.

QVem affectum hodie *raucedinis* nomine peruulgatiſſimo appellamus, omnes omnino veteres, Romano ore loquuti, *raucitatem* vocant, neque vmquam aliter apud Celſum, Plinium, Scribonium Largum, Cæliumue Aurelianum inuenies. *Rauim* etiam pro raucitate veteres dixiſſe apud Feſtum annotatum legimus; & pro *rauco* eosdem *rauum* dixiſſe, apud auctores latinæ linguæ reperimus. Græci medici pro raucitate deſignanda dicunt βράγχος, quod vocabulum, cum inde deductis, apud FOESIVM & GORRÆVM euoluendum ſuademus, quoniam iis, quæ ad onomatologiam petinent, inhærere nunc non licet. Eſt autem raucitas vitium aliquod vocis, quando illa imminuta & obſcura redditur, vt vix niſi a prope adſtantibus exaudiri & intelligi

telligi poſſit. In quo differat ab aphonia, ſeu vocis plenario defectu, non opus eſt multis explicari, quoniam per ſe patet.

§. II.

Vt autem dicenda de hoc vitio clarius intelligi poſſint, de voce quædam ex phyſiologia debent præmitti. Dedit autem deus multis animalibus vocem: homini autem eandem cum multis quidem aliis, hac autem præcipue inſigni prærogatiua, vt eam poſſit articulate diſtinguere, ſicque loquelam perficere: quo nihil eſt ad vitam perfectiorem magisque felicem reddendam magis accommodatum. Materiam quaſi ſoni aut vocis præbet aer ex pulmonibus emiſſus, quem in recte conſtituto corpore vel tacite & vix quoquam ſentiente exſpiramus, vel, vbi id nobis placet, cum aliqua vi maiore per arteriam aſperam eiusque rimulam, quæ glottis vocatur, expellimus, vnde ſic eliſus inque vndulatorium motum redactus & ad aures aliorum delatus, illam perceptionem illis imprimit, quam ſonum aut vocem appellare conſueuimus. Pro eo autem ac ipſa arteria aſpera cum glottide, oris etiam ac narium caua, per quæ tranſit & emittitur ſonus, magis vel minus glabra & læuia, aut aſpera & inæqualia ſunt; ipſeque tranſitus viam liberiorem aut impeditam vel alicubi occluſam præbet, vox etiam vario modo afficitur, vt acutior, gratior, clarior ſit, aut obtuſa, grauis, ſtrepera, ſtridenſue ac imminuta percipiatur.

§. III.

Vt autem aer in pulmones attrahi, iterumque ex iis expelli poſſit, opus eſt miniſterio admodum multa-

multarum partium ſolidarum, ad hanc actionem aptiſſima conformatione organica præparatarum: de quibus omnibus, ſi dicere hic deberemus, volumen nobis naſci poſſet. Quare hæc, ab auctoribus phyſiologicæ doctrinæ potius petenda prætermittimus; illis nunc inhæſuri, quæ proxime videntur facere ad intelligendam raucitatis originem. Obſeruauerunt autem pridem phonurgi, quod illa inſtrumenta, quæ ſuperficiem illam, per quam aer tranſire debet, læuiſſimam & æqualiſſime politam habent, ſonum gratiſſimum & clariſſimum reddant: e contrario autem ſtridulum, ingratum & obtuſum emittant, quorum ſuperficies aſpera & inæqualis eſt, & vel læuigationem non adepta eſt, vel ex materiæ ineptæ culpa, non admiſit. Quo magis compacta ſunt ligna, ex quibus parantur, eo meliores fiunt omnis generis tibiæ: ſed præ optimo ligno ebur aut metallum parandis tibiis maxime ſonoris inſeruit: tubæque ex orichalco vel argento factæ præſtantiſſimum ſonum ac puriſſimum edunt.

§. IV.

Illam igitur politam, glabram, læuemque ſuperficiem vt haberet aſpera ab antiquis dicta, propter cartilagineam ſubſtantiam, arteria, corporis noſtri conditor benigne prouidit membrana eam interius obducente læuiſſima, & non minus quam politum metallum æquali. Hanc inſuper, quo magis ſit læuis, obtegit humor quidam mucilaginoſus, quemadmodum ligna ſolemus vernice obducere, vt reſplendentia reddamus. Si quis cupit ſuis id oculis

lis arbitrari, accipiat hanc arteriam, ſano animali recens mactato exciſam, diuidatque per medias cartilagines ſecundum longitudinem, atque diductam ſuper tabula affigat. Videbit omnem interius tectam muco iſto æqualiter inhærente. Molli deinde linteo aut ſpongia detergat omnem iſtam mucoſitatem, atque ita eam contempletur illico; erit politiſſima. Si pauca momenta tranſierint, videbit innumera puncta, quæ ex minutiſſimis continuo maiora fiunt, tandemque inter ſe coniunguntur, vt tota ſuperficies nouo muco, tamquam vernice, intra exiguum tempus tegatur. Scilicet ſunt hæ exiguæ guttulæ, quæ ex infinitis poris ſcaturiunt. Non male ſcaturiginem earum ſuſpiceris eſſe glandulas illas, quas accuratiſſimus MORGAGNVS primus detexit & deſcripſit, tabulaque luculenta exhibuit *aduerſar. anatomic. I.*

§. V.

Similem muci prouentum in palati cœlo obſervabis, ſi probe deterſum in recenti cadauere luci libere allabenti exponas, ipſeque ita commode adſtes vt contemplari omnia liceat. Si ſcaturiginem ſcire deſideras, examina velum palatinum, videbisque in plurimis glandulas ſpiſſe ſibi adiacentes. Narium tunicam muco continuo obduci noto notius eſt, indeque iam diu pituitariæ nomen ipſi adhæret. Quod ſi quis non alio fine hæc ita fuiſſe condita dicere vellet, quam vt ignobilis muci excretorium ſufficiens adſit: næ is videri debebit de ſummi conditoris ſapientia & bonitate abiecte ſentire, qui ad ſuam imaginem creati hominis os & nares ſor-

dium euerricula fecerit; quum nec ruſticiſſimus architectus cloacam in frontiſpicio ædium collocauerit, ianuæ principali imminentem: aut per introitum ipſum efferri ſordes & deriuari inſtituerit. Scilicet tam nares, quam palatum ſummasque fauces, tali muco obducta eſſe oportuit, ne ab aere continuo per illas vias intrante & exeunte, hæ partes facile ſiccarentur: nam ſi id accidit, naribus olfactus perit, fauces vero & palatum in loquendo, deglutiendoque continuo offendunt, ſitisque moleſtias perpetim ſentiunt.

## §. VI.

Atque vt nunc ad pathologiam commode tranſeamus, frequentiſſima raucitatis cauſſa eſt, docente SENNERTO *lib. II. part. III. cap. 4.* quando membrana, quæ laryngem & aſperam arteriam inueſtit, exaſperata & inæqualis redditur. Nam quod Galenum ſequuti plurimi humiditatis influentis copiam hic potiſſimum accuſant: videntur potius reliquorum, quæ in catarrhali affectione, cui raucitas ſæpe iungitur, phænomenorum, præcipue tuſſis, rationem habuiſſe, quam raucæ vocis proximam cauſam attigiſſe. Quamquam enim negari non poteſt influens in aſperam arteriam & vicinas partes copioſius fluidum antecedentis cauſæ locum tueri poſſe: vt tamen vox imminuatur & rauciat, præcedere debet aliquid, quod humores ſolito copioſius hic influentes, exitu pororum conſtricto, intus cohibeat. Hoc facto accidit vt ad exitus locum appulſum fluidum ſubſiſtat, a ſubſequente autem vrgeatur, vt inde

de folliculus excretorius in omnem dimenſionem amplius diducatur. Tale quid autem fieri ipſis oculis noſtris cernimus in cutis ſuperficie, quam ſi bene commotis humoribus, & ſudore fluente, frigido aeri exponamus, illico ſentimus exaſperari multis conſpicuis exſtantiis, quæ, ſi membrum id paſſum mox iterum contegatur & calore blando foueatur, redeunte ſudoris effluxu, diſparent, vt tota cutis ad priſtinam æqualitatem læuitatemque reuertatur.

## §. VII.

Comprobat noſtrum de frequentiſſima & proxima raucitatis cauſa ſententiam illa antiquiſſima obſeruatio, quod numquam magis hoc vitium obſervetur, quam illo tempore, quo maxime ſolent humores ad excretionem inuitari, & ſubito enaſcuntur ac ſuperueniunt cauſæ, a quibus excitata & pulchre ſuccedens iterum ſupprimitur. Eſt enim, vt HIPPOCRATES docet, *ſect. III. aphor. 20.* verno potiſſimum tempore frequens raucitas: aliis autem temporibus non infrequens, ſi auſtrinas conſtitutiones mox excipiunt aquiloniæ. Eos autem facillime occupat, qui ex loco calido, humoribus antea per potum ſpirituoſum, aut infuſa etiam calida, commotis, ventis frigidis, tanto autem magis ſimul humidis, diutius ſeſe exponunt, præſertim ſi multum ſermocinando aut cantando pulmones exercuerunt. Nam cum omnia hæc ſanguinem ad motum celeriorem impulerint; exhalationemque per bronchia, aſperam arteriam & fauces intenderint: nunc, vbi frigidum aerem diu admittunt, eo conſtrin-

guntur illi exitus, fiuntque quæ antea diximus. Tanto autem magis fiunt in illis, qui ſanguine valde abundant: a quo expanſo excretoria etiam extrema magis diduci ſolent, quam ſi minus conſpicua humorum copia ſuppeteret.

## §. VIII.

Comprobat dicta clariſſimi quondam medici Tigurini IO. de MVRALTO, obſeruatio luculenta quam *Ephem. Ac. N. C. Cent. II. ann. 8. pag. 53.* inſerendam dedit, de duobus hominibus antea robuſtis, qui ex tali caſu in raucitatem inciderant, &, quum peccare in bonam diætam non deſinerent, leuemque viſum affectum vino ſe merſuros crederent; hinc in lethales tandem morbos decurrerunt. Alter iuuenis nobilis ad venationem profectus, quum ob tempeſtatem frigidam & pluuioſam ruri per complures dies degeret, noctuque frigus, ob neceſſariorum ad eius propulſionem defectum, perferre deberet, vino meraco multum poto curationem tam ſiniſtro ſucceſſu committebat, vt magis confirmaret rauim ſuam cum ceteris catarrhalibus moleſtiis, tandemque in veram phthiſin incideret. Nam quum non expediri, ob perpetuum frigus humidum, poſſet detentus mucus, diffluente & elapſa tenuiori parte, reliquus induruit in tartaream tophaceam materiam, quam deinde, poſt exulcerationem phthiſicam, copioſe eiecit. Alter lanio, qui ex ſimili aeris conſtitutione inter crebras compotationes raucus factus erat & Baccho potius quam Æſculapio ſalutem ſuam committendam ducebat, quum inter hæc aliquot

quot hebdomades tranſegiſſet, febri accenſa vitam peſſumdabat. Prior obſeruatio in memoriam mihi reuocat aliam haud diſſimilem, quæ ibidem *pag.329.* legitur, de raucedine diuturna in viro, vt videtur, prouectioris iam ætatis; vbi pariter tophaceæ materiæ reiectio obuenit, quæ tamen, vbi feliciter euacuata fuit, raucæ vocis vitium inueteratum feliciter abſtulit. Fuerat hic vir antea a podagra vexatus: vnde vero videtur ſimile tophum, iſti morbo obnoxiis ad articulos deponi alias ſolitum, ad aſperæ arteriæ poros excretorios fuiſſe cum muco delatum, ibique induruiſſe, atque ſic aſperitatem & inæqualem ſuperſiciem produxiſſe.

§. IX.

HIPPOCRATES plures obſeruationes de ventorum ad vocem vel clariorem vel raucam reddendam potentia in libris *de aer. aq. & loc.* reliquit, quas ibi relegendas commendamus: idem etiam ſeorſim annotat *pag. 283.* quod qui per hyemem glaciatas & tum a niue tum glacie turbidas aquas bibunt, raucitate maxime tententur. Cumque tales aquæ in totis regionibus, vbi multum potantur, ſcrophuloſas producere, colli glandularum inflationes & deformationes ſoleant: apparet quod calcaream tophaceam materiam facile deponant: ſimulque clarum fit, cur non pauci ex ſcrophuloſis etiam raucam & impeditam vocem habeant.

§. X.

Atque in hactenus adductis manifeſtum eſt, quod inæqualitates quædam & aſperitudines in viis,

quas vox traiicere debet, p. n. enatæ raucitatis cauſæ ſint. Nunc ad alia, quæ ab obſeruatione innotuerunt, tranſimus. Toto die obueniunt homines raucientes, qui diutius cum contentione ſermocinando, cantando, clamando vocem ſibi minui ſentiunt, tranſitorio fere effectu, quippe poſt non longum interiectum temporis ſpacium ſponte ceſſat & emendatur. In his videtur aeris cum impetu protruſi, diutiusque per hunc canalem lati vis ſiccitatem induxiſſe, lubricitatem, quam humiditas muci naturalis præſtabat, abſtuliſſe. Confirmatur hæc ætiologia eo, quod tales conſpicue ſentiunt illam ſiccitatem & ariditatem faucium ſenſim augeſcentem, ſputaque tenacia vix emoliri valent. Veroque ſimile eſt inter hæc particulas muci tenacioris, toties protruſo aere impulſas, paſſim aceruatas adhæreſcere lateribus, vocemque ibi alliſam frangi & minui.

## §. XI.

Inflammatione laryngis laborantes, vt & phthiſici & hectici, morbo progrediente & confirmato, raucitate inſigni detinentur. In his calor, qui illam partem & reſpectiue totum corpus exurit, conſumta & per ſudores fere detracta humiditate, ſpiſſitudinem humori per glandulas & poros aſperæ arteriæ & faucium excernendo inducit, vt parce & inæqualiter effluat. Videtur etiam partes multas illius craſſæ & ſpiſſæ materiæ, quam ex bronchiis, ſæpeque ipſis pulmonum vlceribus, tuſſi continua emoliuntur, adhæreſcere lateribus aſperæ arteriæ, ibique

ibique tranſeunti aeri crebras offenſiones obicere. Quod morbillis ſæpe iungatur raucitas, eaque non optimum ſignum præbeat, apud multos annotatum legimus. Euenit autem tunc, quando interiores ſuperficies, non minus quam externus corporis habitus, ab illo morbilloſorum exanthematum prouentu obſidentur; vnde non ſolum ab intumeſcentia ſpacium interius aſperæ arteriæ minuitur: verum etiam ob papulas illas crebras inæqualis, & quam maxime quidem, redditur. Ex quo conſequi neceſſum eſt quicquid ab aliis aſperitatibus & inæquali ſuperficie euenire toties diximus.

§. XII.

Raucitatem ſæpius acceſſiſſe hominibus cum colicis atrocibus doloribus diu conflictatis, feminisque hyſtericis, vt & illis, qui lumbricis infeſtantur, a permultis obſeruatoribus medicis annotatum legimus. Seorſim relatum in collectionibus phyſico-medicis Vratislauienſibus a b D. D. KANOLDO vulgatis legimus de femina paupercula Memmingenſi, quæ per XVIII. annos dira tormina, colicam & hyſtericam paſſionem referentia, paſſa fuerat, cui tandem inſignis raucitas ſuperuenit, a qua in inuidioſam ſuſpicionem venereæ labis adducta, parum aberat, quin tamquam impudicitiæ pœnas merito luens miſericordia & ſtipe omni indigna deſereretur. Cum vero feliciter aſſumſiſſet medicamentum raucitati accommodatum ex oleo amygd. dulc. ſyrupo violar. & ſp. ſalis ammoniaci: prodire, poſt grauiſſimam dolorum exacerbationem tandem cœperunt, quæ per tot annos ignoratæ fuerant, ranæ

com-

complures viuæ quibus eodem madicamento copioſius ſumto, ſubiunctoque purgante, expulſis, libera deinceps ab iſto tam diuturno malo & raucitate ſua facta eſt.

§. XIII.

Pridem laborauerunt ſummi & præſtantiſſimi viri, vt anatomicæ doctrinæ ſubſidio illuſtrarent nexum, qui diris iſtiusmodi inteſtinorum cruciatibus cum voce intercedit. Et quidem WILLISIVS *in neruorum deſcriptione, cap. XXIII.* RAYM. VIEVSSENIVS *in neurographia vniuerſ. lib. III. cap. V.* omniumque, vt puto, clariſſime LANCISIVS *de gangl. neruorum* oſtenderunt, quanta ſit neruorum coniunctio & implicatio cum omnibus vniuerſi corporis partibus. Seorſim vero paris vagi & intercoſtalis rationes hic habendas docuerunt: qui per abdominis partes omnes, ſæpius inter ſe combinati & iuncti diſtribuuntur. Iam vero ab iis neruis tum vbi per ceruicem decurrunt ramuli ad laryngem & ſummas fauces emittuntur complures, tum vero maxime conſpicui ex thorace ad easdem partes recurrunt, quibus propterea recurrentium nomen fuit impoſitum. Atque hinc maxime fit vt in vehementibus inteſtinorum cruciatibus & ſpaſticis contractionibus vario modo guttur, fauces, reſpirationisque organa & viæ afficiantur, ſub vario ſchemate ita vt aliis potius aphonia ſit, ad tempus durans, aliis raucitas cum metu ſuffocationis, quoniam ſonum emittere tentantes percipere ſibi videntur in ſummo laryngis aliquid inflatum quod in aſperam arteriam cadat: cuiusmodi ægrotum, qui talia tan-

tua

tum per paroxyſmos patiebatur, exhibet illuſtris FR. HOFFMANNVS, præceptor & patronus meus ad cineres omni obſequio colendus, *medicin. conſultat. tom. XI. pag. 333.* Sed in aliis eandem raucitatem & vocis obſcuritatem ſemel inductam vsque ad mortem duraſſe, annotat BONETVS *anatom. practic. lib. I. ſect. XXII. obſ. XVIII.*

## §. XIV.

Allegantur etiam aliæ cauſæ raucitatis, quas inter rariores referre licebit. Ita SCRIBONIVS LARGVS *cap. LIII.* coriandrum raucitatem facere ſcribit: quod de recenti planta & ſemine, quippe a veteribus inter venena ſolenniter relatis, oportet intelligere. Conſentit Scribonio DIOSCORIDES *lib. VI. cap. IX.* Sed NICANDER *alexipharm. v. 160.* contrarium videtur effectum illi tribuere. Scribit enim ab illo aſſumto veſanos vehementer clamare, attonitarumque Baccharum ritu acutum melos ſonare, ingenti mentis œſtro percullos. Non immorabimur illis conciliandis. Eſſe apud gentes climata calidiora habitantes noxium & venenatum, in noſtris regionibus minus tale deprehendi, certum eſt. Venena autem quæ facultates animales peruertunt, non omnes æque afficere, ſed multum hic pendere a ſubiectorum varietate, notum eſt atque inter omnes peruulgatum: atque adeo vinum, vbi caput tentauit, non eosdem producit effectus: alios enim loquaces, ſolutos, iucundos facit: alios triſtes & taciturnos. Poteſt etiam quantitas aſſumti maior vel minor noxam variare, atque initium effectuum noxiorum

ab eorundem progreſſu & exitu diuerſum concipi. Ad rariora etiam exempla referendum erit illud a PLATERO *obſeruat. lib. II. pag. 426.* conſignatum, vbi tenellus in vinea depoſitus, ibique forte reptantem ſcarabæum inueniens, ori illum admouit & deglutiit, vnde dira ſymptomata, comite raucitate, ſubſequuta ſunt: quæ omnia reiecto iam mortuo animalculo ceſſauerunt. Videtur hic caſus multum conuenire cum illis, vbi lumbrici, aliaque animalia in inteſtinis hoſpitantia, raucitatis cauſam attulerunt. Denique IORDANVS quoque raucitatem a veneficio inductam recenſuit, in libro, quem de eo, quod diuinum in morbis eſt, conſcripſit *pag. 109.* Sed ipſum adeundum permittimus, vt appareat quid illa accuſatione efficiat.

§. XV.

Neque omittendum videtur, quod in febribus malignis quibusdam accidere ſoleat hominibus plethoricis, vt ſanguis ad fauces & nares congeratur: vbi ſi exitum per nares criticum non inuenit, plerumque phrenitis euenire aut comatoſa ſymptomata accedere ſolent. Talibus vox eſſe ſolet rauco & tremulo clangore, vt DVRETI verbis vtar, horriſona, tamquam ex aſpero inſtrumento emiſſus ſonus. Si linguam horum inſpiciamus, aridam illam, ſcabram, fiſſam, duram, nigramque inuenimus, vnde in conualeſcentibus detrahitur, vt a coctis animalium linguis, exterior tota tunica: cuiusmodi exemplum in femina Altorfina ſe vidiſſe D. D. PRÆSES in practico collegio retulit. Huic ſimilem inuenio

venio caſum in SIM. PAVLLI *digreſſione de febrib. mal.* §. *19.* hac tamen differentia intercedente, quod in illa femina, vbi ſemel ſuas exuuias lingua ſponte depoſuerat, nulla alia excoriatio ſequebatur: ſed in illo poſteriore caſu, Hafniæ obſeruato, iterum iterumque detrahenda per chirurgum craſſa hæc tunica fuerat. Non magnopere hic credo laborandum eſſe, vt cognoſcatur etiam hic aſperitatem ſimilem, quam lingua præ ſe ferebat, cum exſiccatione, in faucibus & aſpera arteria fuiſſe, indeque eueniſſe vocis raucæ vitium: quam ſententiam etiam modo laudatum SIM. PAVLLI, vna cum DVRETO, quem adducit, amplexum video.

## §. XVI.

Addendum etiam hoc puto, aliquos raucos tota ſua vita occurrere, valetudine ceterum integerrima fruentes, nullaque labe adſperſa. Loquuntur articulate, & vt exaudiri ſatis commode poſſint: clamare etiam, vt e longinquo percipiantur, valent: ſed vox ingrati quid habet & ſtriduli, vt fere ſonus tubæ figulinæ diſcrepat ab eo, quem ex ærea vel argentea emitti percipimus. In talibus quid ſubſit vitii, haud facile quisquam hariolet ur: videturque omnino a prima natiuitate id fuiſſe: quod tanto magis ad fidem pronum eſt, quum aliqua nobilis perſona, in qua id obſeruatum fuit, etiam in prolem aliquam eiusmodi ſingularem vocem, etſi non æque notabiliter imminutam, tranſtulerit.

## §. XVII.

Tandem ſunt haud pauci, quibus raucitas accidit ob exulceratas tonſillas, vuulamque & palatum vario modo vitiatum: quod vel ab inflammatorio aliquo morbo prægreſſo & male tractato, vel a ſcorbutica aut venerea cacochymia, vel vtraque inter ſe mixtis, contingere ſolet. Atque huiusmodi raucitas ex cauſarum prægreſſarum examine & aliorum, quæ eam comitantur, ſymptomatum conſideratione dignoſcenda eſt. Aliqui horum non ſolum vocis ſonum deprauatum & imminutum habent, verum etiam in articulate proferendo ſermone offendunt, præſertim vuula, quam plectrum vocis veteres vocauerunt, aliquid paſſa. Sed nec hoc perpetuum eſſe, obſeruatum legimus: quum aliqui, quibus vuula præcidi & eximi debuit, ſermonicari tamen æque, vt antea, commode potuerint.

## §. XVIII.

Quod iam ad prognoſin attinet, notum ſane certumque eſt, quod admodum multi, qui ex tempeſtatum vitio raucitatem quotannis contrahunt, ſponte ab illa liberentur, quam primum emendatior conſtitutio anni rediit, aut quando ipſi ſemet ſubtrahere illis cauſis, a quibus hoc vitium contraxerant, potuerunt. In his itaque exigua ſæpe medicina effici poteſt, vt omni incommodo careant. Vbi vero non eximuntur illis cauſis, verum etiam diætæ vitiis, perpotationibus, nocturnis graſſationibus, itineribus ſeſe indulgent, poteſt omnino grauius malum reddi, & in ſtatum immedicabilem deduci.

duci. Vtique ſi ſenes id patiuntur & committunt; quibus HIPPOCRATES dudum prædixit, *Sect. II. aph. 40.* quod raucedines in valde prouecta ætate coctionem non admittant. Ratio huius aſſerti hæc mihi videtur, quoniam vltima ætas per ſe ſiccior eſt, & excretiones imminutas habet: humores autem tenaciores lentioresque ſunt: vnde a diuturniore muci, in pororum folliculis incluſi, detentione in tophaceam duritiem facile concreſcit. Quod tanto minus mirandum eſt, quoniam, vt ſupra §. *VIII.* vidimus, in florentiſſimæ ætatis iuuene id contingere viſum fuit.

## §. XIX.

Raucos à diutius protracta ſermocinatione factos, ſi nulla alia cauſa ſubeſt, quies & refectio facile liberat, quæ ſi nondum ſatis iuuant, medicina aliqua commoda ſatis promte ſuccurret. Inflammatione faucium & laryngis laborantes, vt & ſynocho putrida detentos, nihil iuuat, niſi quod morbum, cuius ſymptoma eſt raucitas, leuare & percurare poſſit: omninoque non conſultum eſt vlla medicina directa ad vocis hoc vitium pugnare. Idemque tenenendum eſt de iſta raucitate, quæ a colicis doloribus, hyſtericisque paſſionibus, tamquam a radice, prouenit, aut verminoſæ pullitiei in inteſtinis hoſpitanti debetur. Nam niſi illos morbos curaueris, nihil efficies: ſed nec ſemper tunc raucitatem tolles, ſi tandem deuiceris iſtos. Nam ſi diu afflixerunt, ſenesque inter hæc facti ſunt ægroti, poteſt organicum vitium tantopere confirmatum

 eſſe,

eſſe, vt neutiquam emendationem admittat. Idem eſto præſagium de ea raucitate, quæ a cacochymia ſcorbutica, aut impuritate venerea, pendet. Vbi enim eſt mali initium, & eroſiones potius inſtant, quam factæ ſunt, medicina principali morbo debellando apta facile vincet: ſed iam factas eroſiones ita conſolidare, vt omnia redintegrentur & vlcera coeant, non ſemper in artis poteſtate eſſe nimis multa exempla comprobant.

## §. XX.

Reſtat nunc vt expromamus, quid medicina ad ſanandum hoc vitium recta ratione vſuque comprobatum habeat. Iam vero maxime vulgaris illa & fere quotidiana raucitas, ab rigida & ventoſa tempeſtate contracta, vt vix vmquam ſola eſt, ſed pluribus catarrhalibus moleſtiis ſociata ingruit, poſtulat regimen & medicinas catarrhalium affectuum. Iuuat aerem ambientem calidiorem adhibere, & omnia facere, quæ poros obſtructos & occluſos reſerare valent. Plerumque hic remorantur affecti emendationem vitii, quando non valent ſe ſubtrahere aeris intemperiei: aliqui, quod diebus in calido tranſactis emendari cœptum eſt, noctibus corrumpunt, quando frigidis locis decumbere vel coguntur, vel commodius ducunt. Non parum adiuvant medelam infuſa calida, a quibus etiam vaporem ore aperto attrahere efficax eſt. Quidam ſeorſim hic laudant illud a rapis exſiccatis, quarum etiam iuſculum hauſiſſe bonum eſt. Quibus id non ſuppetit, ſerum lactis calidum cum ſaccharo bibant.

Adhi-

Adhibeant deinde ſemel iterumque medicinam aliquam, quæ poros recludat. Has inter principem locum habent flores ſulphuris, quorum duo, tria grana plerumque ſufficiunt, vel cum aliquo abſorbente terreo aſſumta, vel cum vitello oui & ſaccharo ſubacta. Potentior eſt æthiops mineralis, de quo b. D. D. GOETZIVS candidum teſtimonium perhibet *Act, phyſico-med. vol. II. pag. 439. huius,* inquit, *in catarrhalibus, & ortis inde faucium affectibus ac raucedine laudatam efficaciam in me aliisque crebrius cum ſummo gaudio expertus ſum veriſſimam.*

## §. XXI.

Et ſane, quisquis experiri voluerit, fatebitur in hoc eſſe præſentiſſimam medicinam, quæ facile vincat, quicquid boni etiam ab eſſentiis catarrhalibus alias ſperari poteſt. Eſt enim ſulphur vere diapnoicum, quod absque vlla ſenſibili caloris incenſione poros aperit: quo elogio non poſſumus ornare medicinas cum ſpirituoſo menſtruo paratas. Admodum ingenue laudes eius prædicat DAN. LVDOVICI *de pharm. mod. ſæc. accommod. p. m. 164. 165.* poteſtque, qui cupit, imitari eius puluerem pectoralem ex ſulphure, rad. ireos Fl. & ari: cui addere pro lubitu antimonium diaphoreticum, C. C. ſine igne ppt. & ſimilia licebit. Sed potentiorem eſſe debere æthiopem mineralem, quippe ex ſulphure, diapnoicorum principe, & mercurio, optime reſoluente, compoſitum, manifeſte cognoſcitur. Si quis autem vti ſecure æthiope minerali cupit, monendus videtur, quod illa præparandi ratio, vbi flores ſulphuris

ris

ris cum mercurio diuturna tritura iunguntur, non ſit æque conſulta, ac altera illa, vbi ſulphuri, in fictili vaſe liquato, mercurius ſpathula lignea probe miſcetur. Viſum enim vere eſt alterum illum, ſola tritura ſine igne paratum, in cochleari, ex quo datus fuit, mercurii viui veſtigia reliquiſſe, & ſaliuationem excitaſſe; quod ab altero debite parato non obſeruabitur. Addam hoc etiam, quod æthiops tutiſſima illis ſit medicina, quorum vitæ rationes non permittunt, vt ſe aeri, quantum ſatis erat, ſubtrahant.

§. XXII.

Poteſt vſus horum adiuuari infuſis calidis, quæ ex radicibus & herbis ac floribus temperatius incidentibus & aperitiuis parata ſint: vbi etiam pro acrimonia ſeri tenuioris, quod tunc fauces irritare ſolet, aliqua ex mucilaginoſis arteriacis addi poſſunt: qualium exemplum eſſe poſſunt ſpecies pro decocto florum & fructuum officinales. Aut ſuadeatur infuſo edulcorando addendus ſyrupus de althæa Fernelii, cuius plane eſt polychreſtus vſus. Parari etiam poſſunt ex aquis deſtillatis potiunculæ, quibus in diuturniori malo addi poteſt, præter modo dictum ſyrupum, lohoch de ſcilla, aut gummi ammoniacum aceto ſcillino ſolutum. Neque parum ſpectatæ virtutis eſt laudatiſſimus ſyrupus de eryſimo, quem MATTH. LOBELIVS, a RONDELETIO edoctus, in famam dedit, & deſcripſit *obſeruat. ſtirpium pag. 103.* & *Aduerſar. pag. 69.* Iungi commode poteſt ſero lactis calido, aut addi potiunculis. Longum poſſemus hic dare eorum, qui in ſcriptis ſuis de præſtan-

præſtantia eius teſtimonium perhibuerunt indicem: ſed malumus experientiæ, quæ noſtris etiam votis reſpondit, permittere.

§. XXIII.

Sæpius & a multis agitata eſt quæſtio de vena ſecanda in catarrhalibus moleſtiis & raucitate. Sunt qui abſolute prohibent: vt *A. N. C. Decur. I. ann. 9. obſ. 57.* legi poteſt. Verum contra hanc ſententiam pronunciat earundem ephemeridum *Cent. I. pag. 330.* celebris Vratislauienſium archiater D. D. de HELWICH, ingenue profeſſus, quod antea noxium remedium iudicauerit, ſed ſæpius ſpectato laudabili effectu longe nunc alia ſequatur. Eius obſeruationem candido calculo confirmat non minus clarus medicus Saxoniæ inferioris D. CONR. BERT. BEHRENS, qui notabili hiſtoria optatum & ſua ſpe maiorem effectum eius comprobat Eph. N. C. *Cent. III. pag. 268.* Quid intuiti ſint qui prohibuerunt eam, & quibus conditionibus eadem ſit non ſolum innoxia, verum etiam laudabilis, pro more ſuo planiſſime oſtendit illuſtris noſter Æſculapius FR. HOFFMANNVS *medic ſyſtemat. tom. III. pag. 614.* Ex quo etiam colligitur quod in ſynochis putridis, vbi lingua ſcabra fiſſaque eſt, & hæmorrhagia narium non ſuccedit, locum initio morbi quam maxime habere poſſit.

§. XXIV.

Valde commendatur a SYLVIO, aliisque probis auctoribus, ſpiritus ſalis ammoniaci aniſatus, quem commode licet mixtis, probeque inter ſe agitatis, ſyrupo violarum & oleo amygdalarum dulcium addere, iſtamque mixturam ſubinde lambere, vt ſucceſſiue

in fauces defluat. Addunt aliqui formulæ ſperma ceti. Sic illa ſimul, faucium aſperitatem lenit & demulcet, & penetranti ſalina qualitate aperit & detergit, vt & relaxatas faucium & columellæ fibras aliquantum roborando contrahit, vt ſtagnans in ipſorum poris mucoſum facilius expellant.

§. XXVI.

Nihil video, quod dictis de curatione raucitatis adiiciendum neceſſitas poſtulet. Nam quæ a colicis, hyſterisque paſſionibus, a lumbricis, a phthiſi & empyemate, a ſcorbuto denique & lue venerea pendent, non habent proprias curationes, ſed emendatis atque curatis illis morbis, emendabuntur, niſi, quod antea dicere me memini, vitium organicum, quod artis poteſtate ſuperius ſit, iam fuerit inductum, aut prouecta valde ſenectus, inveteratumque malum, hanc ſpem deludant. In illis, quibus a tonſillarum eroſione vitium pendet, ſetaceum aliquando operæpretium feciſſe, ex FABRIC. HILDANO annotatum inuenio. Atque hic filum abrumpo, huncque ſtatuo commentandi

FINEM.

NOBI-

NOBILISSIMO ET EXIMIE DOCTO

# DOM. CANDIDADO

*S. P. D.*

## FRIDERICVS HOFFMANNVS

ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ SENIOR ET NVNC PRO-RECTOR S. R. M. PORVSSICÆ A SANCTIORIBVS CONSILIIS ET VALETVDINIS CVRA ORDINIS MEDICI h. t. DECANVS.

*H*Omini DEVS præ cunctis animalibus dedit vt ratiocinari poſſit, quæque apud ſe cogitauit voce articulata proponere. Hoc præſtantiſſimo munere qui recte vtuntur, commoda ſocietatis hominum ampliſſime promouent. Sine eo nulla eſſent ſapientiæ ſtudia, nulla de Deo, eiusque benignitate, inſtitutio, nulla de noſtris erga ipſum & erga ſocios officiis præcepta, nullum hominis cum homine commercium. Non igitur ſuperflua eſt cura, quæ a medicis impenditur, vt iſto tanto beneficio mortales poſſint integro illibatoque perfrui. Certe non minimum eſt incommodum, quod rauca vox & obſcura adfert, præſertim ſi illis accidat, qui aliis docendis & dirigendis præfecti ſunt. Quare laudo operam tuam, quam ſtrenue & feliciter impendiſti eius cau-

*ſis eruendis & remediis inueſtigandis. Gratulor TIBI felicem exitum academici ſtadii, quod in tribus academiis laudabili induſtria, & cum perpetua honeſtatis probitatisque laude, peregiſti. Non intempeſtiue ad honores capeſſendos acceſſiſti: quos DEVS fauſtos fortunatosque TIBI, patriaeque tuae euenire iubeat. Vale. die XXV. Martii M DCC XL.*

---

NOBILISSIMO ET DOCTISSIMO

# DOM. CANDIDATO

*S. P. D.*

## PRAESES.

Q*Vum TE per complures annos adſiduum auditorem & ſemeſtri ſpatio conuictorem habuerim, multumque virtutibus tuis delectatus fuerim: non poſſum quin TE nunc ad patrios lares reuerſurum bonis verbis proſequar, honoribusque tuis doctoralibus applaudam. Facerem illud, ſi temporis copia prolixo affectui meo par ſuppeteret, pluribus ornatisque verbis: ſed quod TIBI maturandi itineris*

*cau-*

*cauſæ acciderunt, fruſtraque muſas meas, diu iam raucientes, ad carmen TIBI pangendum ſollicitando tempus contriui: pedeſtri hoc ſimplicique ſcribendi genere ſatisfaciam meo in TE amori. Apprecor fauſtum felicemque in patriam reditum, vtque TIBI ad votum omnia, meritis tuis conſentanea, fluant, ex animo opto. Medicinæ ſtudiis, quibus in alma Gryphisvvaldenſi & Viadrina operam laudabilem, ante quam huc accederes, dediſti, ita innutritus es, vt numquam ſine applauſu in publico diſſerueris: nunc prorſus confido fore vt artis opera, non minori ægrotantium fructu, quam tua laude, facias, patriæque plurimum proſis. Idque vt ampliſſime eueniat, DEVS faxit, a quo omnium, quæ rite conamur, ſucceſſus in nos deriuari debent. Vale. die XXV. Martii CIↃ IↃCCXXXX.*

**D**A, **Werther**, **Dein** Bemühn Dir die Belohnung bringet,
Schreibt mancher Freund Dir itzt ein würdig Lob-Gedicht;
Doch da dis ausgemacht und niemand wiederſpricht,
Daß Deine Würdigkeit in Ehren-Tempel dringet:
So wirſt **Du** mir verzeihn, wann ich zu wenig ſchreibe,
Und nebſt dem kurzen Wunſch nur bey der Wahrheit bleibe.

Gripswalde, Franckfurt, Hall ſind ſchon beglaubte Zeugen,
Daß **Dir** der Hut und Ring mit allem Recht gebührt,
Und daß die Wiſſenſchafft in **Dir** die Würde ziert,
Die Beyde ſich nunmehr in ſchönſten Früchten zeigen,
Was wilſt **Du** alſo mehr, was ſoll man weiter Hoffen?
Hat nicht der Eltern Wunſch vollkommen eingetroffen?

So blüht **Dein** eigens Wohl und auch der Werthen Deinen,
Die Ihren Ruhm vermehrt im Liebſten Sohne ſehn.
Läſt GOtt nun zum Beſchluß auch meinen Wunſch geſchehn,
So wird einſt **Dein** Bemühn noch herrlicher erſcheinen:
Denn alſo heiſt mein Wunſch: **Zur PRAXI viel Gelücke,**
**Und zur gehülffin bald der Tugend Meiſter-Stücke.**

Hierdurch empſiehlet ſich dem Hochwertheſten
Herrn Doctor zu beſtändigen Wohlwollen,
ein ergebner Diener

**Johann Gottlob Albini.**
Candidat. Jur.

---

NOs patrium ſolum conjunxit DVLCIS AMICE
Queisque vaco ſtudiis & placuere TIBI.

Quin

Quin ſub eisdem libamus doctoribus arti
Quæ levat ex ÆGRO CORPORE pulſa mala
HOFFMANNI, SCHVLTZI, veneramur nomina clara
Perpetuo vigeant quæ colit orbis, io?
Ergone num poſſum quin DOCTE gaudia teſter?
Lœtor & ingenio, lætor & arte TVA
Accipe, quos medica ars TIBI jam largitur honores
Velis fletque TVIS aura ſecunda. Vale.

*Gratulantis animum hiſce clariſſimo Candidato teſtari voluit.*

C. W. FRAVENDORFF.
Ucarom. Pom.

---

QVod legis exhibitum TIBI carmen CANDIDE AMICE!
Crede mihi, ingenui teſtis amoris erit
Namque TVO, fateor, multum delector amore:
Exſulto ingenii dexteritate TVI.
Quumque iacent alii, victor petis acer honores
Palmæ, quos offert, arte MINERVA ſua.
Utere, qua dignus, CLARISSIME, ſorte ſecunda,
Tolleque quæ miſeros invida facta premunt.

*Amoris teſtandi cauſa*
*Diſſertationi Clariſſimi candidati hæc tria verba adjecit.*

F. J. F.
Evert. Pomeranus.